

महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळ, मुंबई - ५१

१	व्यवसाय अभ्यासक्रमाचे नांव	सी. सी. इन फळ रोपवाटिका (३०५१२०)																																	
२	तुकडीनिहाय विद्यार्थी संख्या	२५ विद्यार्थी																																	
३	अभ्यासक्रमाचा कालावधी	०६ महिने																																	
४	प्रकार	अंशकालीन (Part Time)																																	
५	आठवड्यातील कामाचे दिवस	०६ दिवस																																	
६	प्रती दिवस कामाचे तास	०४ तास																																	
७	अभ्यासक्रमासाठी आवश्यक जागा	प्रेक्टिकल लॅब		२०० चौरस फुट																															
		वर्गखोलीकरीता		२०० चौरस फुट																															
		एकूण		४०० चौरस फुट																															
८	प्रवेश अर्हता	साक्षर																																	
९	उद्दिष्टे	१. फळ बागाचे उत्पन्न वाढीसाठी आवश्यक जातीवंत शुद्ध फळझाड रोपांची निर्मिती करणे. २. फळबाग नर्सरी सुरु करणे साठी आवश्यक शास्त्रीय आधुनिक ज्ञान देणे.																																	
१०	रोजगार संधी	१. स्वतःचा फळ रोपवाटिका (नर्सरी) व्यवसाय सुरु करणे. २. फळ रोपवाटिकेत अनुभवी तंत्रज्ञ म्हणून नोकरीची संधी.																																	
११	शिक्षकांची शैक्षणिक अर्हता	एच.एस.सी. व्होकेशनल हॉर्टिकल्चर उत्तीर्ण																																	
१२	शिक्षण पद्धती	<div>Training System Per Week</div> <table><tr><td>प्रात्यक्षिक</td><td>एकूण</td></tr><tr><td>२४ तास</td><td>२४ तास</td></tr></table>						प्रात्यक्षिक	एकूण	२४ तास	२४ तास																								
प्रात्यक्षिक	एकूण																																		
२४ तास	२४ तास																																		
१३	परीक्षा पद्धत	<table><tr><th>Sr. No.</th><th>Paper Code</th><th>Name of Subject</th><th>TH/PR</th><th>Hours</th><th>Max. Marks</th><th>Min. Marks</th></tr><tr><td>१</td><td>३०५१२०२१</td><td>अभिवृद्धी</td><td>PR-१</td><td>६ hrs</td><td>२००</td><td>१००</td></tr><tr><td>२</td><td>३०५१२०२२</td><td>उत्ती सवर्धन व जैवतंत्रज्ञान</td><td>PR-२</td><td>६ hrs</td><td>२००</td><td>१००</td></tr><tr><td></td><td></td><td>Total</td><td></td><td></td><td>४००</td><td>२००</td></tr></table>						Sr. No.	Paper Code	Name of Subject	TH/PR	Hours	Max. Marks	Min. Marks	१	३०५१२०२१	अभिवृद्धी	PR-१	६ hrs	२००	१००	२	३०५१२०२२	उत्ती सवर्धन व जैवतंत्रज्ञान	PR-२	६ hrs	२००	१००			Total			४००	२००
Sr. No.	Paper Code	Name of Subject	TH/PR	Hours	Max. Marks	Min. Marks																													
१	३०५१२०२१	अभिवृद्धी	PR-१	६ hrs	२००	१००																													
२	३०५१२०२२	उत्ती सवर्धन व जैवतंत्रज्ञान	PR-२	६ hrs	२००	१००																													
		Total			४००	२००																													

फळ रोपवाटिका

अ) प्रात्यक्षिके : पेपर १ ला - अभिवृद्धी

१. फळ रोपवाटिकेसाठी आवश्यक घटकांचा अभ्यास करणे.
२. अभिवृद्धीची ओळख पध्दतीची ओळख
३. बियाद्वारे अभिवृद्धी ओळख
४. शाकीय अभिवृद्धी ओळख
५. डाळींबाचे गुटी कलमाद्वारे रोपे तयार करणे
६. पेरुचे दाब कलम द्वारे रोपे तयार करणे.

ब) प्रात्यक्षिक पेपर २ रा - उत्ती संवर्धन व जैवतंत्रज्ञान

१. चिकूचे भेट कलम करणे
२. बियाद्वारे सिताफळाची रोपे तयार करणे
३. आवळा फळझाडाची भेट कलमाद्वारे रोपे तयार करणे
४. आंबा फळ झाडांची अंकुर कलमाद्वारे रोपे तयार करणे.
५. उत्ती संवर्धन आणि जैवतंत्रज्ञान चा अभ्यास करणे व ह्या पध्दतीद्वारे फळझाडांची रोपे तयार करणे.
६. रोपवाटिका तयार करणेसाठी प्रकल्प अहवाल तयार करणे.
७. रोपवाटिका परवान्यासाठी द्यावयाच्या अर्जाचा नमुन व शर्तीचा अभ्यास करणे. (महाराष्ट्र फळांचे रोपमळे (नियमन) अधिनियम १९६९ कलम ३ नुसार)
८. वेगवेगळ्या फळझाडासाठीच्या खुंटची यादी तयार करणे.

संदर्भ ग्रंथ /पुस्तके

१. रोपवाटिका संगोपन	: अ.व्यं. पाटील
२. नर्सरी गाईड	: भी. गो. भुजबळ
३. रोपवाटिका व्यवस्थापन	: प्रा. चंद्रकांत अकोलकर
४. महाराष्ट्रातील फळझाडे	: अ.व्यं.पाटील व ए.आर.कारळे
५. फळबाग लागवड	: प्रा. चंद्रकांत अकोलकर

साहित्य यादी:

अ.नं.	साहित्याचे नांव	संख्या
१	सिक्केटर	१०
२.	गार्डन शिअकर	०५
३	कलम चालू	१०
४	डोळे भरण्याचा चाकू	१०
५	पॉलीथीन पिशव्या	१० किलो
६	वेगवेगळ्या प्रकारची फळझाडे/फुलझाडे मातृवृक्ष	प्रत्येकी ५
७	पोयटा माती	१ ट्रॅक्टर ट्रेलर
८	शेणखत	१ ट्रॅक्टर ट्रेलर
९	कुंड्या	२५
१०	पॉलीथीन पट्टा	५ किलो
११	पाणी देण्याची झारी	१०
१२	ट्रान्सप्लॅंटिंग टॉवेल	१५
१३	विविध खुंट रोपे	प्रत्येकी १००

*****